

Universal Declaration of Human Rights - Kasem

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LOGO BANJA TIGISIM NABIINA NYWE-LAO WADE

PULIM

De na se we nabiina nywea de logo banja chega chwonja wade maama kugu zege logo maama wopwolo, de chega de yezura banja ne.

De na se we de na ba tɔge chega chwonja to mo jaane nikantɔɔ de tigura de popɔra ko twi nabiina lanja ne, ye nabiina maama yaa lage se wopwolo de yezura yaa taa wora.

De na se we nɔɔno maama taa tei o tete se tigura de popɔra ye taa wora, fefeo de peenem nywaane, se wade sem ja kuri.

De na se we teene maama taa jege wolim, de ni seem de mimɔɔ.

De na se we "UN Charter" tɔɔ kom paɔe ko se wade sem nywea wolim nywaane se baara de kaana taa ye bedwe logo ywonni de wopwolo de yezura nywaane.

De na se we UN Tigisim teene dem maama ke nimɔɔ se chega chwonja wade sem ja kuri nabiina zula de wopwolo nywaane.

De ta na se we ko yaa lamma lanyerane se de ni wade sento kuri se ko ja wopwolo de yezura ko ba logo banja.

De Laam wo se we

"General Assembly" dem pe

Logo Banja Tigisim Wade sem se ko taa ye won-kolo kodoo na wo woli ko ja wopwolo de logo fɔgem de yezura na wo pa nabiina nywea taa jege kuri logo banja maama ne to.

Wadaa 1

Ba loge nɔɔna maama se ba taa ye bedwe mo ba nywea de ba chega seini, ye fefeo teira kɔtaa. We pe ba swa de bobonja mo se ba taa ye nubiɔ daane ye ba jege da nywanja.

Wadaa 2

Logo banja tigisim wade sem pe chwonja se nɔɔno maama taa jege chega chwonja na wo pa ba nywea taa jege zula to. Wade sem ta we ba ba fee nabiinu o chega chwonja ne naa ba cheese o dwi o yetana, o logo lane, o we jɔɔɔ naa o bobonja nywaane. Wade sem ta we ba ba jege se ba taa cheese nɔɔno we o ye baaro naa kaane, kwoɔ o jejegero naa ba na loge o me to nywaane.

Wade sem ta tage se woli da we popɔra ba jege se ka taa wora nabiina lanja ne ba teo politiksi naa ko wade naa ko na ye kolo to nywaane. Naa ba pɔɔre nɔɔno we o nwonji teo kolo ta na wo vere ko tete to nywaane.

Wadaa 3

Ko ye nɔɔno maama chega chwonja mo se o taa nywe ye fefeo naa foonee teira.

Wadaa 4

Wadaa kam we nabiin-yeiku naa kabe totona naa kabe pipio daa ye taa wora logo bana ne.

Wadaa 5

Ba ba jege chwonja se ba pa nɔɔno yaare cham yerane ko na wo manje se nabiinu yaare tei to.

Wadaa 6

Nɔɔno maama ye nabiinu mo o ze paɔ o wo me maama logo bana yoba. Logo bana wade sem maama yiga ne, wadaa teira na wo ta we o dae nabiinu.

Wadaa 7

Nabiina maama ye bedwe mo wadaa yiga ne. Wadaa choo nɔɔno maama mo; ka ba pɔɔre nɔɔno ka yaga. Ka kwoli nabiina maama mo se wolo wolo ye cheese o dwonj.

Wadaa 8

Nɔɔno maama wae o sarj nɔɔno o dwonj kɔɔte delo maama wone nenene ko tu na ke o chɔge teo kom wade selo na pa nɔɔno wom njwea ywona to.

Wadaa 9

Ba baa wane ba ja nɔɔno kɔɔ yerane ba gare ba ke o peena diga naa ba zeili o o teo ne pa o vo zoora te-gaa ne.

Wadaa 10

Ba na jaane nɔɔno fee wora se ba di o sareya kɔɔte ne lanyerane ko manje de teo kom wade na tinji tei to ba ni o seene o chɔge naa o wo chɔge.

Wadaa 11

1. Ba na jaane nɔɔno we o chɔge o manje waarem ba na wo di o bora tata ba ba jege chwonja ba te we chɔge fee wora se ba pa ko tu chwonja se o ja lɔya de sareya tiina se ba woli o se ba di taane dem kɔɔte ne.

2. Ba baa wane ba ta we nɔɔno yaa ke o chɔge naa ba ta we o ve se o yaa ke kolo na manje keim chega chwonja ne to, ye ka manja ne wadaa yaa teira ko njwaane. Ko kwaga ne tata ba baa wane ba pa nɔɔno waarem na dage de dwoi waarem delo dwi o deim yaa na wo jwonj o na chɔge manja kalo to.

Wadaa 12

Ba ba jege chwonja ba daane nɔɔno kɔɔ yerane o bobonja keiri seini, naa o diga tiina, naa o sɔɔɔ de o pwola totona seini. Ba nam ba jege chwonja ba ke o kekeo kolo na wo chɔge nɔɔno wom yu to. Wadaa kanto choo nɔɔno maama mo o kekeo maama seini, ye daanem teira.

Wadaa 13

1. Nɔɔno maama wae o beiri o bobonja na lage tei ye o zoore o bobonja na lage me maama to, o teo ne.

2. Nɔɔno maama wae o nwonj teo de teo, naa o tete teo ne o beiri o vei teo kodwonj ye o jwoora.

Wadaa 14

1. Nɔɔno wolo maama na ne chem o teo ne, o wane o duri o vo o taa zoore sateene dedwonna ne o wopwolo de yezura njwaane.

2. De ko de, o cham dem na dae nenene politiksi laŋa ne ko wo taa chamma se o duri o nwoŋ. O na choge teo kom wade ge mo naa o kekeo kom na wo de UN wade sem na maŋe tei to sateene dedwonna baa se de jwoŋ o mole mole.

Wadaa 15

1. נכנו מאמא געג טעו, ו נא נונג מע.

2. Ba baa wane ba zeili נכנו ו טעו נע, נאא בא פע ו סע ו יע לעירי טעו ו בובונג נא לאגע טעי טו.

Wadaa 16

1. Baara de kaana na bege ba ti to wae ba di daane ye ba yetana, naa ba na nwoŋ tekolo, naa ba na toge Wechwoŋa kalo dwi to baa wane ko cheiŋi ba se ba ye di daane ba ל נכנ. Ye ba kadiri seini ba maama ma daane, ba zora de ba ηwea seini, ye ba wae ba yage daane maŋa de maŋa, ba tete boboŋa na lage tei.

2. Kadiri wio ye baaro de kaane tete yerane na se se ba zo daane, ye ko dae we נכנו mo fee ba to.

3. סנך טינא - baaro de o kaane de o bu - mo ye sayu kugu takeiri wone. Konto ηwaane tekeiri dem de teo kom maama jege se ba taa ni ba baŋa ne mo, ba taa choo ba wolwanno maama wone.

Wadaa 17

1. נכנו מאמא ווע ו געג ו טעט ננכנע ווננו, נאא ו דע ו באדווננא ווע בא טעי ווננו דאנע.

2. Ba baa wane ba vere נכנו ווננו נאא בא פא סע ו יע טאא לאגע ווננו.

Wadaa 18

נכנו מאמא ווע ו בונג ו נא לאגע טעי. O wae o ke o boboŋa keiri, o wae o toge Wechwōŋa kalo dwi o na lage to; o nam ta wae o leiri o Wechwōŋa naa o bonem o yerane naa o de כנכ, ye o bere נכנא Wechwōŋa kam o taane de o totona seini.

Wadaa 19

נכנו ווע ו נכנע ו בובונג נא לאגע טעי. O wae o tε kolo maama o na bonε o yu ne, ye נכנו בא געג חוונג סע ו צעינג ו ני. O wae o beiri labaare o boboŋa o daare o pae labaare dwi maama labaare tonno de walese bam maama wone se de jage jei mamma.

Wadaa 20

1. נכנו מאמא ווע ו טגע ו זוורע אסעמבלע נאא טיגיסים דווי מאמא נא יעזא טיגיסים טו.

2. Ba baa wane ba fee נכנו סע ו זו טיגיסים דעלו ו נא בא לאגע טו.

Wadaa 21

1. נכנו מאמא ווע ו טגע ו די ו טעו גומענטע פאארע; o nam ta wae o toge o voti o kuri נכנא ו קע גומענטע דעם ונע.

2. נכנו מאמא ווע ו נונג ווולימ דעלו ו טעו גומענטע נא געג דע וולי דע נכנביא מאמא טו, ko ma da ko ma da.

3. Gōmente maama dam wo taa toge de נכנביא kwora na we tei to mo. נכנביא bam kwora kam mo yei ni ka bere נכנביא bam na wo kuri ba gōmente dem paare tiina tei to. Kurim dem jege se ko de voti lao naga mo, se נכנו מאמא voti o boboŋa na laga tei to, ye se ko de voti wadaa kam naga chekke.

Wadaa 22

Nkono maama teo gcmte jege se de taa choo o nwea laja ne de de dam, de de naduni dedaane de na jege nimoro tei de sateene dedwonna to se ko pa nkono wom nwea ja kuri se o wane o ji nkono lanyerane.

Wadaa 23

1. Nkono maama wae o ke totonj; o wae o kuri o bobonja na de totonj delo, ye fee wora se totonj dem taa jege kuri na pa o ywonni de wopwolo ye o ba lia we ba wo zan ba le o totonj dem ne to.
2. Nkono maama ka, ye ko ba chuli o na ye wolo dwi to, jege se o taa jwonj nweo na mae de o totonj dem dam na mae tei to mo.
3. Wolo maama na tonja ko manj se o nweo taa ye zegere se ko wane ko ni o tete dedaane o diga tiina lanyerane. Ko ta manj se o taa ne fee o totonja jei ne.
4. Nkono maama wae o tge o zoore totonja jei tigusim yalo na wo woli o o totonja laja seini to.

Wadaa 24

Nkono maama jege chwonja se o taa jege sio de sio manja, dedaane hawase bagera o na o ke totonja jei ne to; ye o ta wae o jwonj daa bem wone o jeini tona ne o sia ye ba baa le o nweo wone.

Wadaa 25

1. Fee wora se nkono maama taa nwe nwea na jege kuri ye ka ywoma ka pae o tete de o diga tiina to. Ko manje se wodiiru, zora jei, assibita na ni yezura seini to dedaane won-telo maama na wo woli pa se nwea taa ywoma to taa wora. Fee ta mo wora se wolim taa wora ko pae nkono maama nenene o na ba tonja, o na weela, naa o na jigi nabwom jaweo nwaane, o na ye badeim naa kadeim, o na kwe naa nkono na ye zore tu, o ware se o ni o tete banja ne.
2. Fee wora se ba taa fage ba ni niina de bia banja ne lanyerane. Bu maama, o jege kwo yoo o ba jege kwo yoo, ko manje se ba ni o banje ne mo ba woli o se o ke nkono.

Wadaa 26

1. Nkono maama jege chonja se o ke sikuuli. Sikuuli veija, ko zege prameiri sikuuli ko vo yi Junia Sekondeiri Sikuuli, wo taa ye zera mo, ye ko ta ye fefeo mo se bu maama vo sikuuli se ko yi konto. Tekenekal Sikuula de totonja berem sikuula nenene koleja de wo taa wora se balo na wo vo da to vo. Univesiti de sikuula kamuna yadwonna de wo taa wora se balo na paase ba tesa lanyerane to vo.
2. Sikuuli veija naa tona-yeino ye se ko pa nkono swa mo poore se o wane o lre kolo maama na lana ko pa nabiino se ko ja wopwolo de yezura ko ba to. Ko jege se ko ja nimoro de badwonjo mo ko ba de sateene logo banja ne, de nabiina dwi maama de wejona dwi maama se ko zeini logo banja tigusim totonja dwi maama na woli logo maama yezura to.
3. Tiina jege chwonja se ba kuri ba na wo taa lage se ba bia zamese tona sikuuli delo dwi wone to.

Wadaa 27

1. Nkono maama wae o tge o ke o nabaara kekeo o na lage tei, de keina yadwonna, de "Science" na jaane wodonno telo maama ko ba nabiina jirim naa wolim nwaane to.
2. Nkono maama na popone o tona o na yei kolo maama logo lam nwaane to, fee wora se ba zeini naa ba woli o se o ne ko maana.

Wadaa 28

"United Nations" nia yanto ye se ko pa nabiino maama logo banja wolim, de wopwolo de yezura mo.

Wadaa 29

1. *Nɔɔno maama jege fee totona se o ke o na zoore takeiri delo maama ne to se ko pa se o taa ye nɔɔn-ɲwem se o ɲwea ke ywonni.*
2. *Nɔɔno fee totona keiri wone o jege se o de wade sem na lage tei to mo. O ba jege se o ke o gaale naa o ke o chɔge badwonna wo. O nam ba jege chwonja o ke o chɔge kɔkɔ ywonni de nɔɔno wopwolo, kɔkɔ zula ɲwaane.*
3. *Nɔɔno maama na tɔge nabiina ɲwea de logo bana chega chwonja wade sento o jege se o tɔge "United Nations" na lage se ko de tei to mo.*

Wadaa 30

Nɔɔno, naa nɔɔno, naa teo ye zan ba boje we ba wo wane ba ke wonjo se ko leiri naa ko chɔge nia yanto ba na tin tɔkɔ konto ne to.
